

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za po leta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr.; za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXIV.

V Ljubljani 27. vinotoka 1871.

List 43.

Ali je olika izvir nejevere?

Vzrok nejeveri ni napredek, ni omika, ni veda in učenost, ampak čisto nekaj drugega.

Rousseau (izgov. Rusó), kateri je bil keršansko vero zgubil, pa vendar ni popolnoma nevernik postal, je po mnogoterem pečanji z neverniki sinu svojemu ta-le nauk dal: „Moj sin, živi tako, da boš zmiraj smel samo enega Boga želeti, in nikoli ne boš nad njim dvomil.“ Iz tega je razvidno, da pregrešno življenje najpred željo zbudí, da bi Boga ne bilo. Ta želja rodi dvom, in dvom vleče v nejevero. Sv. Avguštin je to ob kratkem tako-le pojasnil: „Nobeden ne tají Boga, kakor tisti, kateri bi dobiček imel, ko bi Boga ne bilo.“ Silovito brezbožni kralj Ahab je bil pri svojih hudobijah ob enem naj geršim vražam vdan in je terdovratno častil malika Bala.

Kdor grehu in hudemu nagnjenju streže, kdor se razuzdanosti vdá, ta mora od Boga le maševanje in kazen pričakovati. Tako sveto in pravično Bitje mu je tedaj silno neprijetno in zoperno, bega njegovo pregrešno veselje; bilo bi mu všeč, ko bi tacega Bitja ne bilo, in že pregovor pravi: „Kar človek želi, rad verjame.“

Drugi tajé neumerjčnost človeške duše in prihodnje življenje človekovo po smerti. Gerde preklinjanja: „Mertev je mertev“; „še nobeden z unega sveta ni nazaj prišel“; „po smerti je vsega konec,“ in več enacega se sliši včasi iz ust nečistnika, pijanca, tatú, preklinjavca; nikoli pa ne iz ust pametnega in dobrega moža. S tem si prizadevajo očitiranje in nepokoj svoje vesti zadušiti, ktera jih peče zavoljo njih brezbožnega življenja.

Ravno zato sovražijo tudi sploh keršansko vero in njene nauke. Umazani pisac, beletrist itd. iše utopiti vero v svojih novelah, pesmih itd., v kterih nečistosti vence vije in človeški koži in mesu kadilo prižiga; prenapeti domorodec vero in svojo dušo, svoje zveličanje pod domoljubje potlači; lakomnež pa še časa ne dobi, da bi na kaj drugega mislil, razun le edino na to, kar kaj nese.

Keršanska vera natanko določuje napake, grebe in hudobije, kterih se mora človek ogibati. Ravno zavoljo tega jo maliki greha najteže terpé in si veliko prizadevajo jo spodkopati. Kar pa človek želi, rad verjame, in zato se sili misliti, da keršanska vera ni prava. — Izraelci so takrat služili Balu in Aštaroti, kadar so bili zapustili pot, po kateri so hodili njih očetje. (Sodn. 2.)

In če se taki suženj greha tudi ne upa vere sce-loma in očitno zatajiti, vendar zamore popolnoma neveren postati pri posameznih naukih in naredbah, zlasti pri tistih, kateri so mu nar bolj neprijetni in mu naj večí nepokoj delajo, kakor: večno pogubljenje, ktero tiste čaka, ki v smertnem grehu umerjejo, ali spoved, post, molitev, posebno tudi samostan-

sko življenje, — same take reči, ki so lenemu človeku čisto neprijetne. Zlasti tudi čertijo vidno više cerkveno pastirstvo, ki natanko in določno daje zapovedi in nauke, kterim se ne moremo in ne smemo po svoji volji umakniti. Taki človek postane najpred v djanji (praktično) in potem v mislih (teoretično) neveren. Mnogi mladi ravno z zamerzo do duhovnov, do cerkve itd. kažejo, da jih smertne pregrehe že v duhu stiskajo.

Da ima nevera in odpad od vere v tem svoj izvir, ne pa v pametnem preiskovanji, tudi ne v oliki, v napredku, v vednosti, da je nevera sad spačenega serca, ne pa prepričanja; to je Zveličar že nevernim izmed judovskega ljudstva očital. „Oni ne pridejo na luč, ker temo bolj ljubijo kakor luč, zakaj njih dela so hudobne.“

Kako se pa tudi novi liberalci bojé vere! Išejo jo povsod spodriti in spodkopati. Ni ga tacega zanikar-neža, da bi mu ne verjeli, samo če zoper Cerkev mahne, — ali saj štulijo se, da mu verjamejo, zato ker vero sovražijo in so veseli, če kdo po nji mahne. „Tagblattu“ n. pr. je odpadnik J. Pederzani pravi apostelj, vse več od katoliške Cerkve, ki je Kristus rekel, da je peklen-ske moči ne bodo premagale. Tagblattu je namreč možak vsak, da le zoper papeža rogovili, bodi si Pederzani, Focij, Mohamed, plašar ali cigan. —

Iz tega tudi sledi, da se med neverniki, naj bodo že popolnoma ali le po nekaj neverni, naj več nespo-dobnosti nahaja. Ta resnica je tako splošna, da imenitni duhovni učeniški terdijo, da moremo pri vsakem neverniku iz samega neverskega djanja z gotovostjo soditi, da je kaki strasti vdan. V okolici, kjer nespo-dobnost razsaja, je vselej tudi za vero slabo, n. pr. na Dunaju. Tiste dôbe, v kterih je verski duh bolj pešal, so tudi s slabim življenjem zaznamovane. Nejevera in odpad od vere imata naj večkrat svoj začetek v slabosti in posebno v slabosti mesa.

Kjer koli je merhovina, tam se zbirajo tudi orli. Nar več je katoličanov zavoljo svoje nespo-dobnosti in nepoštenosti od vere odpadlo. Bojé se pekla, zato vtikajo glavo kakor noj (strus) v germ in si domišljujejo, da pekla ni. O neumneži! Kaj pa bo, ko se bo pekel vendar pred teboj odperl in te bo pogoltnil! O revež, čemu vendar tajiš, ker nebo in zemlja in vse stvarjenje vpije: da dobro mora plačevano, hudo strahovano biti? —

Cerkev vselej zmaga,
da veste, njeni preganjavci!

IKla.

Cerkev ima obljubo vednega obstoja in gotove zmage nad vsemi sovražniki. Ta obljuba je v večno resnični

besedi božjega ustanovitelja, ki pravi (Mat. 16, 18): „Na skalo bom jaz svojo cerkev zidal in peklenske vrata, t. j. vse moči in vsi sovražniki, je ne bodo premagale.“ Sovražniki cerkve so sovražniki Kristusovi. Kakor je Kristus vse svoje sovražnike premagal, tako jih tudi njegova cerkev vselej zmaga.

Cerkev svoje sovražnike vselej premaga in sicer na trojni način.

1. Cerkev premaga svoje sovražnike s tem, da jih spreoberne, poboljša in za-se pridobi, da tisti, kateri so ji iz nevednosti ali drugih vzrokov nasprotni in sovražni bili, svojo zmoto ali grešnost spoznajo in zapustijo, se s cerkvijo sprijaznijo, z njo potegnejo, za njo delajo, se trudijo, terpijo v njeno korist. Po tem načinu je bil premagan tisti serditi sovražnik cerkve, ki se mu je reklo „Savel,“ — potlej pa Pavel, apostelj narodov, ki je celo v naše zahodnje slovenske dežele sv. evangelij oznanovaje bil pripotoval, kakor sam Rimljanom 15, 19. piše: Tako, da sem od Jeruzalema okrog do Ilirskega razširil evangelij Kristusov.“ Še dokaj takih zgledov se dá povedati, da cerkev premaga svoje sovražnike s tem, da jih spreoberne, poboljša, si jih za prijatle, sodelavce in goreče oznanovavce pridobi. Taki n. pr. so bili: sv. Avguštin, v novejših časih Stolberg, Hurter, Ratisbon.

2. Cerkev premaga svoje sovražnike večkrat tako, da tisti, kateri se poboljšati nočejo, temuč nalašč in prederzno njeni sovražniki ostanejo, se prej ali poznej kakor si že bodi sami uničijo in končajo. Tega imamo v cerkveni zgodovini več zgledov, na pr. nad terdovratnimi Judi, kateri so mero svojih grehov s tem napolnili, da so Jezusa in njegovo kraljestvo zavergli in njegove poslance aposteljne preganjali in morili; ker niso časa svojega obiskovanja spoznali, so bili z znamenjem Kajnovim med vse narode razkropljeni, brez dežele, brez mesta, brez kralja, brez duhovstva, vsim zoperni in nadležni. Celih 300 lét je mogočno rimsko cesarstvo mlado Jezusovo cerkev s kervavim mečem preganjalo in morilo: pa se je samo sebe smertno ranilo, in cerkev je na njegovih razvalinah svoj apostoljski prestol postavila in se vstanovila. Mogočen je bil cesar Napoleon I, ki je bil papežu Rim in vso deželo poropal in skori vse vladarje ostražoval; pa ni umerl ne kot cesar ne kot kralj, ampak kot jetnik na daljnem otoku sv. Helene. Cerkev je zmaga.

3. Tiste svoje sovražnike pa, katerih na prvi način s spreobrnjenjem, ali na drugi način z uničenjem cerkev ne preinaga, jih premaga na tretji način, namreč tako, da se jim spodersne in spodletí, da svojih hudih naklepov zoper cerkev izpeljati ne morejo, ali vsaj, da svojega namena, svojega cilja in konca ne dosežejo. Cerkvena zgodovina nam dopoveduje, da že rimski cesarji so žugali in nameravali keršansko cerkev in celo keršansko ime za vselej zatreti, da vsako krivoverstvo, n. pr. arianstvo in luteranstvo, se je ustilo in zagotovljalo, da je rimsko-katoliški cerkvi že odklenkalo za vselej, da vse skrivne društva in vse evropske prekucije in rogovilstva so vsikdar imele in še imajo ta hudi naklep in namen sv. rimsko katoliško cerkev popolnoma obropati in za vselej zatreti in uničiti; pa jim je dosihmalo še vselej spoderknilo in spodletelo, da niso mogli svojega hudega naklepa zoper cerkev izpeljati, ne svojega namena doseči, t. j. cerkev zatreti in uničiti. Tega nikdar niso mogli in nikdar ne bodo mogli. Res je sicer, da so lahoni ali velikoveč vsi zagrizeni sovražniki sv. cerkve skupno 20. sept. 1870 Rim s silno vojsko posedli, cerkvene posestva, pravice, prostosti bogoskrunsko poropali, papeža v njegovi hiši jetnika storili, duhovne in poštene mestjane zavratno napadali

in mnogotere gnjusobe in divjačnosti doprinašali; pa s tem še niso svojega namena dosegli; cerkev še ni zarterta, še ni uničena. Cerkev ima enake osode s svojim Ženinom Kristusom. Kristus je bil od svojih sovražnikov slečen, obropan, v smert obsojen, zaničevan, zapljuvan, bičan, na križ pribit, umorjen, s sulico preboden; pa je tretji dan zmagoslavno in častitljivo od smerti vstal, ter svoje sovražnike tako zmagal, da niso svojega namena dosegli. Ravno tako je tudi cerkev še vselej slavno zmagala vse svoje sovražnike, jude in ajde, krivoverce in razkolnike, cesarje in kralje, in zmagala peklenske vrata, da nasprotniki dosihmalo še nikdar in nikoli niso svojega namena dosegli, in tudi v prihodnjč nikdar in nikoli tega namena dosegli ne bodo, da bi cerkev zaterli, končali, iz sveta strebili. Zakaž ne? (Konec prih.)

K godu sv. Uršule in njenih sv. tovaršic.

V spodbudo udom Uršulinske bratovšine za srečno zadnjo uro in za medsebojno keršansko podučevanje, ter bratovsko opominovanje k lepemu zadržanju in pobožnemu življenju.

(Konec.)

Okraj ob severu od Kolonije se od starodavnih časov imenuje sv. Uršule njiva, kjer je nekđaj več cerkvá stalo, izmed katerih se je dozđaj le cerkev svete Uršule ohranila. Ta kraj, velik in prostoren kos zemlje, je bil leta 451 zunaj mestnega obzidja, in tukaj na imenovani uršulinski njivi se je po tehtnih zgodovinskih spričalih (gewichtige Zeugnisse) godilo mučeništvo sv. Uršule in društva; ondi so imeli divji Huni svoje vozove in šotorje, ter so hranovali svoj rop, blago in živino, vjete ljudi, posebno mlado ženstvo.... Verjetno je, da so grozoviti Huni, ti paganski trinogi, iz mesta Kolonije, potem, ko so ga bili premagali in v oblast dobili, vse ženske, kar jih je bilo dobiti in moč skupaj nabrati, pograbili in na ta severni kraj zunaj mesta tirali, da bi ondi slovesno zmago obhajali, ter se gostili, pili... poslednjič meseno poželenje po svoji hudobni volji pasli. — Tej ostudnosti in hudobi se serčno ustavi sv. Uršula, vojvodinja svojega vélikega društva, ter goreče opomina vse, raji vse preterpeti in v naj hujih mukah umreti, kakor se takemu osramotenju vdati, tako sv. vero v djanji zatajiti in Jezusa zgubiti. In ker so škofje, mašniki, vojaki in drugi pobožni kristjani.... sv. Uršule opominovanje poterdili in k stanovitnosti vnemali, so se Huni vidivši, da svojega gerdega namena doseči ne morejo, neizrečeno razserdili, so čez celo društvo planili, ter vse z baltami pobili, z mečmi posekali in s pšicami postrelili. — Po tej strašni hudobiji divje Hune, kateri so toliko število nedolžnih devic in drugih pobožnih kristjanov obojega spola tako neusmiljeno in grozovito pomorili, napade neka skrivna groza in tolik strah, da jim ni moč ondi ostati; toraj zapustivši Kolonijo urno pobegnejo. Tedaj so Koloničani, kateri so še pri življenji ostali, sveto skerb prevzeli, ter so trupla svetih mučenic in mučenicov s spodobno častjo pokopali ravno na tistem polji, „Njivi sv. Uršule“ potem imenovanem, kjer so svoje življenje za sv. vero dali in mučeniško smert storili. Zavolj tako obilnega in vélikega števila marternic in marternikov niso mogli vsakega merliča v posebno jamo djati in zakopati, zatorej so podolgaste štirvoglate grobe (Gräber in Form eines länglichen Vierecks) skopali in vanje po 100, 200 do 500 svetih trupel spoštljivo položili in pokopali. Sv. katoliška Cerkev je številu svetnikov prištelá sv. Uršulo z vsim njenim društvom, ali vse marternike in marternice, kateri so z njo pred mestom Kolonijo l. 451 od grozovitih Hunov za Jezusovo sv. vero bili mučeni in

vsmerteni, in njih spomin ali god obhaja vsako leto 21. oktobra z duhovnimi molitvami in sv. mašo, ter jih tako časti od starodavnih časov pa do današnjega časa. — Njih nar imenitniši ostanki so še dandanašnji shranjeni v zlati hrambi cerkve sv. Uršule v Koloniji. Leti sveti ostanki niso bili na njivi sv. Uršule na enkrat ali ob enem času, ampak o mnogih priložnostih sčasoma najdeni in častito izkopani. Kdaj se je to prvič zgodilo, ni natanko znano, to je pa gotovo, da že v sedmem stoletju so se našle nekatere trupla uršulinskih devic v cerkvi sv. Uršule, ki je bila kmalo po storjeni mučeniški smerti ondi postavljena in v šestem stoletju ponovljena. V osmem stoletju so bili že po vsem spodnjem obrenskem Nemškem sveti ostanki Uršulinskega društva znani in razširjeni. V dvanajstem stoletju so prav pridno in zvesto preiskovali njivo sv. Uršule, in obilno najdenih svetih trupel so na mnoge kraje razpošiljali in cerkvam darovali. — Poslednjič zapove Daselski nadškof Rajnald (Erzbischof von Dassel) celo njivo svete Uršule prekopati, ter vse natanko preiskati, še ostale svete ostanke Uršulinskega društva pobožno izkopati in častito prenesti. Kar se je godilo od 1156 do 1163. — Veči del košic sv. Uršule se znajde v njeni cerkvi v mestu Koloniji. Polovica nje roke v zlati Pragi. En del nje trupla na mučeniški gori v Parizu. Manjši ostanki v Siegburgu, Glasbachu, in v ženskem kloštru pri sv. Reinoldu v Koloniji.

Opomina vredno je ime Kordula, za imenom sv. Uršule v njenem velikem društvu enajst tisuč devic in tovaršic nar bolj znano; tega imena ni ena sama bila, temuč njih več je bilo tako imenovanih; in ena teh Kordul je bila 22. okt. za Jezusovo sv. vero mučena in umorjena. Gosp. Kaselnov imenik svetih ostankov uršulinskega društva nam našteje čez devet sto raznih imen svetih mož, žen in devic, ki so s sv. Uršulo za sveto vero mučeniško smert storili; in tudi naznanja kraje, kjer se nahajajo in častijo njih svetinje. — Naj važniši spisi, kateri nam spričujejo resnico zgodbe sv. Uršule in nje društva, so: 1. Hvalna pridiga na čast uršulinskim devicam, iz osmega stoletja. 2. Spis ali legenda mučenstva svete Uršule in njenega društva, zložena k koncu desetega stoletja. 3. V dvanajstem stoletju je bila zopet popisana zgodba terpljenja in mučenja 11000 uršulinskih devic. 4. Prikazni sv. Elizabete Šenavske in zveličanega Herman Jožefa. (Visionen der hl. Elisabeth von Schönau † 1165, und des seligen Hermann-Josef † 1236 über das Leben, die Schicksale und den Tod der hl. Ursula und ihrer Gesellschaft). 5. Velike bukve uršulinskega društva je v sedemnajstem stoletju spisal učeni P. Krombah, Jezusovega reda, z latinskimi napisom: „Sancta Ursula vindicata,“ (sv. Uršula ko zgodovinska oseba opravičena). Ker so se neverni ljudje in posvetni modrijani nad zgodbo sv. Uršule in nje velicega društva spodtikali, jo neverjetno imenovali in med pravljice metali, so se pravoverni in pobožni, resnično učeni in v zgodovini najdeni možje zanjo potegnili ter jo za gotovo zgodovinsko resnico spričali.

Tudi pričujoče čertice so zato spisane, ker še tudi dandanašnji ni brez nevernih in brezbožnih ljudi, katerim se življenje svetnikov vse prečudno ali smešno in neverjetno zdi, toraj radi vse, kar ni po njih glavi in volji, pravljice in basni imenujejo in zametujejo. Res je pri svetnikih in svetnicah Božjih, posebno pri sv. Uršuli in nje društva marsikaj posebnega in čudovitega, pa vender je resnično in gotovo; saj kraljevi prerok piše že v stari zavezi: „Čudoviten je Bog v svojih svetnikih. — Izraelov Bog sam bo dal moč in krepost svojemu ljudstvu. Hvaljen bodi Bog!“ (Psalm 67.)

K sklepu bodi udom braterne sv. Uršule in njenih ssv. tovaršic za srečno zadnjo uro prav serčno pripo-

ročen nje pglavitni namen, namreč medsebojno keršansko podučevanje, poterdovanje v sv. Jezusovi veri, za katero je veliko uršulinsko društvo kri prelilo in v grozovitih mukah ter smertnih martrah svoje življenje z veseljem dalo, ter tako v častito število svetih martnikov prišlo, in doseglo nestrohljivo krono večnega zveličanja v nebesih. Priporočeno bodi ne manj bratovsko opominovanje k lepemu obnašanju in pobožnemu življenju, kar je vse na obširniše popisano in razloženo v braternih bukvicah svete Uršule (po katerih urno sezite štajerski, kranjski in koroški Slovenci), in ki jih dobite po nizki ceni pri g. M. Gerberju, bukvozevu v Ljubljani. Blagor vam, ako se ko pravi katoličani ravnate po vodilih te braterne ter zadobivate pogosto velike milosti, ki so z njo sklenjene, pa stanovitni v dobrem ostanete do konca.

Preljubi bratje in sestre sv. Uršule.

Približal se je veseli čas, za vas vse sveti čas milosti, — približal se prelepi praznik vaše varhinje — sv. Uršule. Če je že vsaki dan v letu dan zveličanja, je dan sv. Uršule z osmino za vas posebni čas zveličanja. V tem svetem času vam studenec milosti obilniši teče, ker so odperti vsi zakladi sv. cerkve, vam na ponudbo vsi zakladi milosti in dobrote Božje. Da se v prav obilni meri vdeležite vsih tih zakladov, se prav lepo in skerbno pripravljajte za toliko sveti čas. — Stopili ste, ljubi bratje in sestre, v sveto družbo, v bratovščino sv. Uršule! To ste storili gotovo zato, da dosežete toliko lažej svoj namen. Namen človekov pa je, da ljubi tukaj na zemlji Gospoda svojega Boga čez vse, in zavolj Boga tudi bližnjega, kakor sam sebe, in da pride po smerti k svojemu Bogu v sv. nebesa, da tamkaj prejme in večno vživa preblašeno srečo rajskega veselja. Le dobro in natančno premislite ta svoj veliki namen. Da ga pa tudi dosežete, si zvesto in skerbno prizadevajte. Zakaj nebeško kraljestvo silo terpi, in le tisti, ki si veliko prizadevajo, ga bodo dosegli. Nebesa so pa tudi vredne, da se za nje trudimo in vojskujemo, — zares, nebesa so vredne, da si jih tudi z nar večji silo pribojujemo. V nebesih je Bog, naš Stvarnik, naš preljubeznjivi Oče, ki nas ljubi neskončno ter želi nas večno srečne pri sebi imeti. V nebesih je Jezus Kristus, Božji Sin, naš Odrešenik in Zveličar, ki nas je ljubil do smerti na križu. Umerl je iz ljubezni do nas, da bi nihče ne bil pogubljen, ampak bi imeli vsi večno življenje. V nebesih je sv. Duh, naš Posvečevavec in nar boljši Tolažnik. Pri sv. kerstu nas je posvetil, nam dal sprelepo obleko nedolžnosti, prekrasno oblačilo posvečujoče milosti (gnade). Ob kratkem, trojedini, neskončno sveti, nezmerno lepi Bog je naš delež v nebesih na vekomaj! — Preljubi bratje in sestre! ako vas zaljša še lepo oblačilo posvečujoče milosti, o veselite se, in veselja poskakujte, ker vaše bo nebeško kraljestvo. Da tudi za naprej ohranite lepo, belo oblačilo nedolžnosti neomadežvano, pogosto se ozirajte gori v sv. nebesa, kjer gospoduje pri Jezusu Marija, devic Devica, nebes in zemlje mogočna kraljica. Ona, nar nedolžniši Devica, ljubi posebno vse nedolžne, vse deviške duše, in za nje posebno skerbi. Zvesto se torej priporočajte deviški Božji Materi, in prav serčno jo ljubite; sej je tudi vaša Mati, Mati vsih ljudi. Kadar skušnjave hudo bijejo na vaše ubogo serce, ter vas hočejo zbegati in spraviti v pogubo vašo dušo, o zatecite se k Mariji, ona je Mati milosti Božje. Marija vam bo sprosilila gotovo pomoč, ako se ji le prav serčno priporočate; pridobila vam bo gnado, ako jo le zaupljivo prosite. In z Božjo pomočjo vam je vse mogoče, vam je mogoče premagati tudi nar hujši skušnjave. Le prav serčno se

vojskujte zoper vse dušne sovražnike; toliko bolj, ker iz nebes doli gleda na vas vaša sv. varhinja in milo prosi za vas s svojimi sv. tovaršicami. Pod njenim vodstvom in z njeno pomočjo bote v Jezusovem presvetem in v Marijnem presladkem imenu zmagali gotovo, zmagali vselej in povsod. Dobro pomislite, da brez vojskovanja ni zmage, brez zmage pa ne krone. Bodite pa stanovitni v tem svetem boji, kakor je bila stanovitna sv. Uršula; zakaj le tisti, ki ostane stanoviten do konca, bo zveličan.

Preljubi bratje in sestre sv. Uršule! če je pa bil kateri izmed vas tako nesrečen, da je umazal belo obleko nedolžnosti in zapravlil po lastnem zadolženju posvečujočo Božjo milost, naj spozna to svojo veliko nesrečo, in hitro, brez odloga naj se verne k svojemu preljubeznjivemu Očetu nazaj. Z Magdaleno naj se oklene Jezusovega križa, z njo naj britko obžaljuje svoje grehe. S svojimi skesanimi solzami bo zopet opral umazano oblačilo, z resničnimi svojim kesanjem zbrisal grehe svojega življenja, in zavolj Jezusovega neskončnega zaslužnja bo zadobil na novo posvečujočo gnado. — Preljubi! zdaj se bliža prijeten čas, čas milosti in usmiljenja, zares sveti čas zveličanja. O nikar ga ne zamudite, obrnite si ga v svoj dušni prid, v svoje večno zveličanje. Skerbno sprašujte svojo vest. Ne dajte si miru in pokoja, dokler ne preišete vsih, tudi nar bolj skrivnih kotov svojega serca. S potertim srcem in v resničnem kesanju terdno sklenite poboljšati življenje. Da, bodite pripravljene tudi umreti rajši, kakor pa še kdaj zanaprej preljubeznjivega Boga žaliti. Odkritoserčno se spovejte in natančno, in nastopite z veliko gorečnostjo pot prave, pot svete pokore. Z veseljem in keršansko pripravnostjo zadostujte tukaj Božji pravici, dokler se čas in priložnost imate, da ne bote enkrat klicali iz britkostnih vic: Strašno je priti v roke živnega Boga. — Preljubi bratje in sestre! darujte se popolnoma Bogu, v njegovo sveto službo se posvetite, da dosežete toliko lažej svoj namen. Da bote vselej v sveto Božjo voljo vdani, premislite večkrat, da vse na svetu je nečimerno, le samo eno ni nečimerno, namreč ljubiti Boga in spolnovati njegove svete zapovedi. Ljubite torej Gospoda svojega Boga čez vse, iz ljubezni do Boga pa tudi svojega bližnjega, kakor sami sebe. Tako bote spolnovali svete Božje zapovedi, prejeli pa tudi enkrat tamkaj v Očetovi hiši plačilo, ktero je Bog pripravil vsim tistim, ki ga ljubijo.

Hvaljen bodi Jezus Kristus!

Na Gorenskem 16. okt. 1871.

Ž—n—č.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. (Srednje šole.) Postava o slovenščini, ki je te dni dospela srednjim šolam po Kranjskem, ima vendar toliko v sebi, da se v sedanjih zadevah tako naglega napredka nihče ni mogel nadjati. Določuje namreč, da se naj prva dva reda ločita v razreda, da se v enem na podlagi slovenskega, v enem pa na podlagi nemškega jezika razlagajo vsi nauki tako, da bodo učenci iz obeh v tretjem redu skupej zmožni poslušati nekatere nauke kar po slovenski, nekteri pa kar po nemški. Ta določba je storjena menda z ozirom na gimnazijo v Kranju, kjer se že letos v drugem redu podučuje sploh slovenski.

Po tem se ponavlja, kar je že bilo velčvano, pa se je le sem ter tje spolnovalo, da naj se, kar je mogoče, jezikoslovni nauki strinjajo tako, da v nižih razredih tisti učitelj podučuje v slovenskem, nemškem in latinskem jeziku. Koliko se po tej poti more polajšati učencem, kdo tega ne vidi? Kar je pa za jezikoznanstvo še večje pomembe, je to, da se odslej smejo tudi

v viših razredih klasiki, t. j. latinski pa greški pisatelji sloveniti, predstavljati po nemški pa tudi slovenski, po zmožnosti dotičnih učencev. To je Danica že davno priporočala, posebej se je prosilo, sedaj pa se je dovolilo. V viših razredih, kjer so učenci svésti si svojega jezika, se po takem vzajemnem podučevanju naj lepše pospeševalo bode jezikoznanstvo sploh in slovensko slovnstvo posebej. Sposobni učitelji naj bi zmožne učence vadili sloveniti klasike ter spravljali jih po tem na svetlobo. Razun tega je ukazano, da ne le v nižih, tudi v viših razredih, se ima kazati učencem slovensko imenoslovje (terminologija) pri raznih naukih.

O verozakonu je rečeno, da se smé, ako so pogoje k temu gotove, že tudi v viših razredih učiti po slovenski. Namerávalo se je doslej, kakor v Kranju, tudi v Ljubljani prihodnje leto v tretjem razredu redoma pričeti s slovenskim kerščanskim naukom, ko bi drugi nauki se tudi ne bili dovolili. Sedaj pa se bo dalo pospešiti v več razredih, ker gotovo je že v rokopisu veroslovje za peti in šesti, v delu je pravoslovje za sedmi, in cerkvena povestnica za osmi razred.

Kar je doslej poterjenih šolskih bukev poslovenjenih, na pr. Živalstvo in Rudnoslovje, posl. Fr. Erjavc, Rastlinstvo in Fizika, posl. J. Tušek, Zemljepisna začetnica in Občna zgodovina za nižje razrede srednjih šol, spis. J. Jesenko, so za rabo dopuščene. Za druge potrebne knjige se ima skrbeti, in podpirati se ima sploh šolsko slovnstvo, da se na svetlo spravi polagoma o ravno tistem nauku več zadevnih spisov ali podučnih del. O vspehu te nove določbe naj se koj konec prvega pol leta sporoči vladi.

Vidi se iz tega, da je res velike pomembe omenjena nova postava. Ni čuda, da prizadeti učitelji, kar je nasprotnih, nekteri stermijo, nekteri se serdijo in strastno pisarijo v nemške liste, da Kranjska postane zdaj Černogora, da je tu konec vse nemške olike in vzobraženosti itd., pa ne pomislijo, da Černogora tudi napreduje, in da olika in vzobraženost ni le nemška itd. Modro izverševani povedani ukazi bodo marveč v kratkem pokazali napredek, kteremu se čudili bodo celo nasprotniki. Treba je le, da imajo učitelji zmožnost pa dobro voljo.

Mil. gosp. Paskal Vujčić, škof Antifelenski i. p. in apostoljski namestnik v Bosni, kakor je bilo unkrat omenjeno, se je te dni nekoliko mudil v Ljubljani. — Zvedili smo od njega marsikaj zanimivega o bosniških zadevah in zlasti, kar tiče ondotne katoličane. Dežela ima do 140.000 katoličanov, čez 700.000 nezedinjenih gerkov in čez 300.000 mohamedanov. Ko so bili Turki priderli v deželo pred več sto leti, so keršanski posestniki mógli ali vero zatajiti, ali pa vse zemljiše zgubiti, in tako so posestniki še dandanašnji mohamedani, kristjani pa njih hlapci in sužnji. Ravno tako so pa tudi v vérskem oziru taki terpini, da se Bogu smili. Bosna šteje 78 duhovnij (fará in kapelanij); v teh je 19783 deržin, in vse té imajo samo 28 cerkev in ravno toliko kapel; 31 začetnih (elementarnih) šol; duhovnov je 185 iz frančiškanskega reda. V koliki revšini so, kaže n. pr. to, da v celi Bosni je samo 7 križevih potov, samo 28 kadilnic s čolničem; malo pušic za sv. hostijo; purifikatorije v nekterih cerkvah samo po tri; moštranec vsih skupaj 24; 16 duhovnij imajo po ene same mašne bukve; v vsem skupaj 22 svetilnic (lamp); 4 duhovnije samo po en korporale; spovednice ste v vsem samo dvé; ciborijev je vsih skupaj 62; da je pomanjkanje mašnih plajšev in družih zadevnih naprav, se že tako vé; zvonov (večih je samo 34; trinajst duhovnij nima svojega keliha, 18 duhovnij po en sam kelih; kerstnega kamna ni nobenega; ministrantovske obleke nobene; 15 duhovnij nima „antependiuma“; 22 duhovnij je brez kacega altarja (morajo toraj le na „portatih“ maševati); 13 duh. nobene albe itd.

To je prepisano iz škofovega zapisnika, ki ima pregled vseh teh reči iz vse Bosne. S tim je pač dosti povedano, kako se godi katoličanom v Bosni. Priporočil se je mil. vikši pastir pri preč. g. kanoniku dr. Pavkarji, da bi družba za olepševanje cerkev kaj pripomogla, toda ko bi tudi vse svoje izdelke celega leta za to obrnila, bi le malo izdalo. Morebiti enemu ali drugemu usmiljenemu verniku kaka dobra misel pride: kaj storiti za naše slovenske brate v Bosni. Ako bi kdo kaj imel poslati, se lahko zgodi z napisom: Naj prejme premil. prečast. gospod Paskal Vujčić, apostoljski vikarij v Bosni, sedež Brestovsko. Skoz Zagreb, Sisek. Da je pripravljeno posredovati tudi vredništvo Zg. Danice, se tako vé.

Omeniti moramo še to posebno zadevo, da protestantje, ki se v vse vtikajo, če tudi nikjer za njih prozelitizem nič, in še celo za njih denar le malo marajo, so tudi v Sarajevo vsilili svoje tako imenovane dijakonise, za ktere pa kristjanje menda ne vprašajo dosti bolj kot za lanski sneg. Mil. škof Vujčić pa je že vravnal, da bodo zagrebske usmiljene sestre ondi napravile podružnico ter bodo prebivavstvu v resnici k keršanski oliki pomagale. Potreba zares je velika, da se temu ubogemu ljudstvu že enkrat pomaga kviško, in ker je ločenje njih večine od edinosti svete Cerkve narod pahnilo v turško sužnost, ni dvomiti, da njih zedinovanje z materjo Cerkvijo bode tudi njih reševanje spod mohamedanskega jarma, po kakoršni koli poti previdnosti božje.

Nekteri Hohenwarti. Žiga Anton grof Hohenwart, knez vikši škof na Dunaju, je bil rojen 2. maja 1730 na Kolovcu, zdaj Staretovem gradu pri Kamniku. Bil je sin gr. Fr. Karola pl. Hohenwarta in Marije Ane bar. de Leo. Do 16. leta je živel v očetovski hiši na Kolovcu. 18. vinot 1746 je stopil v družbo jezuitovsko na Dunaju. Novo mašo je imel 4. vinotoka 1759 pri sv. Jakopu v Ljubljani v pričo številnih zbranih kranjskih stanov, svojih staršev in sorodnikov. Z njim ob enem, v ravno tisti cerkvi, in ob ravno tisti uri sta imela pri stranskih altarih novi maši njegova brata Anton in Janez, tudi jezuita. Pervemu je k sv. maši stregel grof Jakop, drugemu grof Ljudovik Hohenwart, brata; brat Bernardin pa, tudi jezuit in sicer še le magister, je azistiral svojemu bratu Žigu. Žiga je bil po želji Marije Terezije veroznanski in zgodovinski učitelj štirim naj starejim sinovom velikega vojvoda Leopolda Toškanskega, Frančišku, Ferdinandu, Karolu in Aleksandru. Šel je toraj l. 1778 v Florencijo in je učil z veliko spretnostjo in čverstostjo. Žiga Hohenwart je bil naslednjič škof v Terstu in potlej škof v šent-Hipolitu, l. 1803 je bil poklican na nadškofijski sedež na Dunaj; 14. vel. travna je prišel na Dunaj in je prejel tudi pallium (znamenje nadškofovo) iz rok apostoljskega poročnika. 17 lét je blagorno delal v tej visoki službi; umerl je v prvi uri 30. rožnika 1820. — Med posebnimi žalovavci po njem je bil zraven družih vernikov njegov nekdanji učenec cesar Frančišk.

Iz Gorice, 23. vin. Tukaj je prišel te dni na svetlo italijanski časnik „Il Goriziano“ za zdaj kot list na ogled, ki ga bo tukajšno kat. društvo od 1. prih. mesca nov. redoma po dvakrat na teden izdajati začelo. (Cena l gl. 50 kr. za kvatre.) Namen tega časnika bo edino ta: se krepko za katoliško vero potegovati, katoliški živelj vterjevati, kar je posebno potrebno v mestu, kjer nekteri le preradi berejo sveti veri nasprotne novine, n. pr. hudobnega „Cittadino,“ in ves verski čut zgubijo. Po deželi je boljše, ondot je katoliški duh nepokvarjen, katoliško življenje se v vsakem oziru v djanji skazuje, doma v cerkvi, po božjih potih, z nenavadnimi cerkvenimi slovesnostmi, pri novih, zlatih mašah itd., nove cerkve se zidajo, druge popravljajo, olepšujejo, križevi poti napravljajo itd.

Petdesetletnica prevzviš. kneza in nadškofa Goriškega

premilost. in prečast. gospoda gospoda

Andreja dr. Golmajera,
Metropolita Ilirske cerkv. okrajine.

(Dalje.)

Sosebno znamenito je, kar je učeni v. č. g. prof. Kocijančič v hebrajskem jeziku zložil prevzv. zlatomašniku v čast, in se je enako djalo v popisane adresne bukve.

So namreč tri pesmi (himni). Perva pesem ima šest odstavkov, vsaki s štirimi versticami. Obsega bujenje Goričanov k veselju in radosti o zlati maši svojega Očeta premil. nadškofa, in pridjan je psalm, s katerim naj prosijo blagoslova od Večnega Gospoda nad svojega vikšega pastirja. Druga ima 16 verstic, je hebrajska parafraza in sleherne verstice prva čerka je ena iz med čerk nadškofovega imena, tako, da se pri kraju od zgorej doli bere: Andrej Golmair. Tih verstic zapopadek je veselje in radost zavoljo zlate maše vikšega pastirja. Tretja pesem je hebrajska abeceda, ter za vsako čerko sledite dve verstici, tako da je vseh skupaj 44 verstic, v kterih je brati hvala našega vikšega pastirja za njih pastirske dela v vinogradu Goriške nadškofije. Ob svojem času in na pripravnem kraju bodo te pesmi natisnjene v hebrajskem jeziku in tudi v prestavi. Spisal je imenovani g. profesor o priložnosti zlate maše prevzv. nadškofu tudi učeno pretresovanje Abelnovega in Kajnovoga darovanja, iz kterega pretresovanja posnema: 1. da je že Adam opravljal klavne daritve; 2. da sta Abel in Kajn darovala zaklane živali po podučnji očeta Adama; 3. zdi se, da sta Abel in Kajn v svetem pismu omenjeno daritev opravila po Adamovem povelju; 4. da je bila Abelnova daritev Bogu prijetna, ker je bil Abel dober, in da Kajnova mu ni bila prijetna, ker je bil Kajn hudoben; 5. skor gotovo je, da je bil Abelnova daritev ogenj iz nebes prižgal, in da je tako Kajn spoznal, kako prijetna da je Gospodu.

Skerbelo se bo, da se to tehtno in učeno pretresovanje natisne. Vsi ti učeni sestavki in dela, vse omenjene adrese so očitne znamenja veselja in spoštovanja pri čast. gospodih duhovnih zavoljo zlate maše prevzv. nadškofa.

Slavili pa so zraven tega še mnogoteri drugi ta dan z lepimi in umetnimi poezijami in adresami. Naj omenim, da gospod Andrej Marušič je dosedanje življenje nadškofovo in njih dela v korist cerkve kakor države speval v dolgi pesmi, ki je vredna, da bi se za občinstvo ohranila.

Učenci malega semeniša so svoje čutila hvaležnosti in ljubezni do svojega dobrotnega Višega pastirja na znanje dali s hvaležnimi ogovori v sedmih raznih jezikih: v slovenskem, ilirskem, talijanskem, latinskem, gerškem, nemškem in francoskem jeziku. Predložili pa so dotične adrese že konec mesca avgusta ob času svoje ločitve iz semeniša in odhoda na šolske praznike, takrat ko so bili prevzv. gospod nadškof nazoči pri godbinji in pevski preskušnji v malem semenišu.

Na večer 30. sept. je bila beseda katoliške družbe, in sicer ta pot v sobani malega semeniša, ker je prostorna in je bilo ravno vse prazno vsled šolskih praznikov.

Zbralo se je bilo silno veliko gospode obojnega spola, kakor tudi priprostega ljudstva. Govorili so: blag. gosp. dr. Dolijak predsednik, g. Toman, in g. Rajcevič, kanonik iz Zare.

Vsaki omenjenih gospodov je govoril narprej nekoliko o slovesnosti zlate maše, potem pa je imel vsak odmenjeno svojo tvarino. Pojasnoval je dr. Dolijak zgodovino o Oglejskih škofih in patrijarhih sploh, pričenaš

pri sv. Hermagoru in Hilariju, ki sta patrona Goriške nadškofije. Pripovedoval je, kako je Oglejski škofovski sedež postal središnji prestol (sedes metropolitana) pod sv. škofom Valerijanom, prijateljem sv. Ambroža in serčnim varhom sv. vere zoper arijansko krivoverstvo. Po tem je opomnil sv. Hromacija, Oglejskega nadškofa, ki je bil prijatelj sv. Jeronima, in ki je tako modro vodil svoje duhovstvo, da je sv. Jeronim Oglejsko duhovščino imenoval zbirališče svetih. Nadalje je govoril od patrijarha sv. Pavlina, prijatelja cesarja Karola Velikega; od modrega patrijarha Popona, ki je Oglejsko cerkev tako podaljšal in olepšal, da je postala velik in znameniten tempelj Gospodov, kakoršen je viditi še danes.

Razkazoval je nato sosebno znamenite dela še drugih slovečih patrijarhov, in poslednjič pripovedoval, kako je bila patrijarhalna čast v Ogleju nehala, in Oglejski prestol razdeljen v Goriško in Videmsko nadškofijo. Sklenil je govornik s tem, da je dokazal, kako so Goriški nadškofje bili vselej dobri pastirji, kako so varovali taisto vero svoje čede, katero je prvi v teh krajih oznanjal sv. Marka in za njim prvi Oglejski škof sv. Hermagor.

Po dokončanem govoru so slavo- in živijo-klici iz sto in sto ust na zlatomašnika doneli po sobani.

Na to je govoril v talijanskem jeziku preč. kanonik Gregor Rajcevič. Ozerl se je na nadškofa kakor zlatomašnika z nekaterimi besedami; noče pa govoriti o dobrih delih prevzvišenega zlatomašnika, njegove mnogotere zasluženja za cerkev in državo naj prihodnji rodovi oznanjujejo. Razlagal sprelepo je dalje resnico, da cerkev je vselej terpela in da takrat ko je terpela, je naj bolj bila povikšana, da ravno po terpljenji se je vselej naj bolj vterdila. Pred oči je stavil iz zgodovine vse krivoverstva, vse preganjanja in je dokazal, kako častitljivo se je cerkev vselej zopet vzdignila k večji časti, se še bolj razširjala po vesoljnem svetu, ko so jo sovražniki iztrebiti hotli. Potoval je govornik v duhu po vsih delih sveta, po Ameriki, Afriki, Aziji in Avstraliji, in jasno dokazal, kako se vera razširja bolj ko jo preganjajo.

Primeril je cerkev barki, ki po viharjih in po hudih dnevih pri solnčnem sijanju mirno v zavetje prijadrá. Vse je bilo zamaknjeno v besede izverstnega govornika, ni pa bilo konca slavoklicev, ko je ob koncu govora omenil ljubezen in vdano pokoršino ovčic do zlatomašnika in njihovo nasprotno ljubezen do ovčic.

Slovenski govornik gosp. Toman je le malo besedi govoriti mogel v čast zlatomašnika, ker je časa primanjalo. Ko je beseda minula, so ob osmih zvečer, že v temni noči, umetni ognji, prižgani na Kostanjavici poleg frančiškanske cerkve, daleč okrog deželi oznanovali slovesnost tega dne; pa tudi samostan, ki stoji na precej visokem griču, je bil kaj krasno razsvetljen.

Mestna godba na dvorišu nadškofove dvorane, vojaška pa po mestu ste še o poznem večeru naznanjale čast in veselje, ki serca Goričanov napolnite vselej, sosebno pa še zdaj o zlati sv. maši njih ljubljeneega nadškofa. —

Po noči med 30. sept. in 1. okt. je dospel v Gorico telegram, ktereга je poslal kardinal Antoneli po povelju sv. Očeta do prevzv. nadškofa.

V tem telegramu sv. Oče prevzv. nadškofu k njih petdesetletnici srečo vošijo s tem, da jim svoj blagoslov pošljejo, in privolijo, da nadškof prihodnji dan pri véliki sv. maši podelijo papežev blagoslov pričujočim vernikom.

Ta novica je vse zveste sinove svetega Očeta zlo zlo razveselila; znamenje je, da sveti Oče ljubijo in čislajo našega nadškofa; gotovo pa je ravno zavoljo tega raz-

veselila tudi prevzv. nadškofa toliko bolj, ker jim je bilo to vošilo od strani svetega Očeta popolnoma ne pričakovano.

(Dalje nasl.)

Zdihljeji po detinski dobi.

Oj zlati časi, kje ste vi,
Oj časi mojih mladih dni,
Ko so roké mi mamice
Kazale svitle zvezdice?

Oj zlati časi, kje ste vi,
Oj časi mojih mladih dni,
Ko s sladko mamico vesel
Sem zjutraj moljkati začel?

Oj zlati časi, kje ste vi,
Oj časi mojih mladih dni,
Ko sem po trati pobiček
Igral se kakor angelček?

Oj zlati časi, kje ste vi,
Oj časi mojih mladih dni,
Ko mi šeptal je travnik, log:
„Oh dete, dete, lép je Bog!“

Veselja polni časi vi,
Po vas mi duša koperni;
Verniti noče se vaš raj:
Se vernil vanj bom jaz nazaj!

Carigrabski.

Pelinovec.

Prikaz in pokaz na našem slovstvenem polju.

Da naše slovstveno polje ni še po vsem obdelano, to je pač vsacemu znano; da bi prišlo mnogo delavcev orat ledine in doverševat, kar je že pričetega, to pač vsakdo želi. Tudi moje iskrene želje so bile in so še in bodo, da bi slovensko slovstvo vsestranski napredovalo, ter bi mi s tem naše zaničevalce prisilili utihniti, pa staviti mili naš narod na stran drugim omikanim, ponosno kazajočim na duhovna dela svojih mož. Zato sem štel v dolžnost svojo in v dolžnost vsacega domoljuba podpirati slovstveni razvoj z duševnimi in denarnimi pripomočki. Kako sem bil oveseljen dobiti v roko kako novo delce, ali vsaj slišati, da bo izšlo, dobro vedoč, da dobim, če tudi ne najbolj izbrane hrane, vsaj kaj tečnega, zdravega, prebavljivega. Nisem se bal, da bi dobil namesto dobrega kruha plesnjevega, mesto lepo dišeče cvetice pekočo koprivo. Res, do zdaj mi ni prišlo na misel, da bi mogla slovenska roka spisati kaj tako umazanega; — ali milujem, da sem se motil! Žalostno je, da ni brez slovenskih mladenčev ali mladih mož, ki so zgrešili pravo pot iz megle vsakdanjosti v jasne zračne višine, ter zabredli na pot, ktera se pogrezuje zmiraj bolj v blato, v podzemске tmine, zlasti v naj novejih izdelkih svojih!

Kaj pač mislim, kam merim s temi besedami? Na neke „pesmi,“ ki so kvante in ne „pesmi“ ter hočejo kužiti lepe slovenske serca. Z nejevoljo sem jih položil iz rok in zoper take izdelke protestujem v imenu a) npravnosti in b) estetike.

a) Prepeva se sama poželjivost, gerda mesenost in nesramna brezbožnost. Nehoté so mi na misel prišli časi poganstva, v kojih se je častila nečista Venera z djanji, kakoršne hudo obsojujejo vsi tudi naj zlobnejši nasprotniki kerščanstva, ktere čase vsakdo zaznamuje kot černi, neizbrisljivi madež v zgodovini in razvoju človeštva. In imenovanemu pesniku (?), kaj mu je „bog“ in vse? Mesenost mu je „stvarnik“, „mogočni bog“ in zatopljenje v mesenost to mu je „služba božja“, to so mu ne-

besa, kakoršne si želi vsvariti pod vsakim drevesom. Zale nebesa, v katerih se kviri naj lepši od Boga podeljeni dar! Da ne pretiram stvari, bi lahko dokazal z versticami iz knjižure same, a moja roka se protivi zapisati kaj enacega. In zraven se prederzne vpletati ime stvariteljevo, ime sv. križa! Da zabrede Slovenec tako daleč, to me boli.

Pristavek. Ker je to svarilo za občinstvo, si ne moremo kaj, da pristavimo k temu oddelku še nekatere prevdarke. Čudno je pred vsim, da človek, kateri veruje v povračilo dobrega in hudega, česar še turk in nevernik ne tají, se ne bojí celega lepega naroda kužiti s pohujšljivimi spakami. Ako bo gorjé človeku zavoljo pohujšanja vsacega sploh, kaj še le, kadar se prederzno loti kar cele dežele jo npravno okužiti! — Očitno je tudi, da zraven pisavca teží butara odgovornosti tudi tiskarje, založnike, prodajavce in vsaktere razširjavec pohujšljivih izdelkov. — Izraelcem je bil Bog zapovedal varovati se, da kdaj ne delajo prijaznih zvez s prebivalci okuženih nevercev, kateri bi jim bili v pogubo (Exod. 34). Slovencem enako veljá varovati se pohujšljivih pisavcev in njih dél, ki ljudstvo išejo v spačenost in pogubljenje spraviti. To niso povzdigovalci slovstva, niso napredovalci, niso domoljubi in prijatli; — to so lažnjivi preroki v ovčjih kožah, ki želé viditi narod ogerjen, nečist, spačen, kakor so sami. Vr.

b) Tudi v imenu estetike protestujem zoper enake izdelke. Nenpravno tudi ni lepo, kar priznava tudi g. Stritar v Zvonu. Tesni vzliv duhovne ideje z zunanjo obliko, harmonija med obema, to je bistvo lepote. Ali pa je ova poželjivost, mesenost duhovna ideja? Ne, vsaj se duh, dokler ni še popolnoma zakovan v okove ovih nagibov, zoper nje bojuje, skuša jih zatreti ter oprostiti se njihovih napadov; kar je duhu tako nasprotno, vendar ne more prihajati od njega. Se vé, kadar je duh zmagan, kadar se ne more več ganiti, potem gospodarijo prosto njegovi nasprotniki, zavzimpljejo vse sile, ter se košaté kot edino pravi, katerim suženj ni več zmožen odrekati izjava v besedah in spévih. In to se kaže v imenovanem delu. Ne povzdiguje nas k sebi v duhovne višine, kjer bi se čistili in navduševali, vsaj sam ni na višavah, temuč vabi bralca, k sebi v blato k nesnagam. Zato rečem, da so te pesmi gerde tudi v estetičnem smislu in vsak domoljub mora se žalostiti, da se hoče taka kopriča šopiriti v našem slovstvu, žalostiti se, da se je vsadila v tla na Slovenskem.

To so moje kratko objavljene misli in menim, da govorim iz serca vsem Slovencem. Iz tega pa izvajam tudi našo dolžnost, zavirati razširjevanje tacih dél. Le ne recimo, slovensko je, podpirati moram! Ne bodimo polovični, vsaj slovenska kuga ni manj nevarna, kakor družih narodov. In odkrito povem, raje vidim, da ne izide na svitlo nobeno delo, kakor bi izhajali tako spačeni obrastki, ker to bi ne bil napredek, ampak nazadek, pot nazaj v nespodobnost in černe pregrehe.

A. J.

Jalovost in dolgočasnost sedanjega prostomilstva se kaže v vsih njegovih delih in napravah. Povsod se bojí Boga, molitve in križa. To se je razodevalo undan tudi o začetji vožnje po novem dolgem prerovu skoz Ceniško goro, ki so ga Lahi dodelali med Italijo in Francijo. Pričeli so vožno slovesno — brez duhovna in brez kralja, kakor pravi „Unità.“ Ko so bili med ameriškimi državami in Evropo napravili prekmorski daljnopisnik, je bil prvi daljnopis (telegram): „Čast bodi Bogu na višavah, in mir ljudém na zemlji dobre volje!“ Tukaj pa ni bilo nobenega znamenja, kar bi razodevalo povzdigo serca k Bogu. Kaj tudi hoče tacega veličanskega reči vse

skozi s framasonstvom spodrita Italija? Sedanji suhoparni liberalizem — in pa star stergan meh.

Razgled po svetu.

Kakošen sad rodi liberalizem, se kaže na Badenskem in drugod. „Genf. Korresp.“ te zadeve v lastnem spisu poznamnuje, poleg kterega naj se ravnajo naslednje verstice. Kakor so liberalci dobili vladno kermilo v roko, so krepilje stegnili in pokazali se za naj bolj gerčaste absolutiste, država je vse, cerkev le to, kar država hoče. V vse se država vtika, kar ji nič mar ni. Liberalizem hoče imeti vso oblast čez šole, šolo od cerkve ločiti, vse brez razločka v šolo posiliti (Schulzwang), kakor da bi bili otroci njegova lastina, da bi vso mladino po svojem izučil za brezvérnost. Ob kratkem: država hoče biti papež in kralj, — vse ob enem, česar še pri nevernikih ni bilo. Prostomavtarstvo hoče vero in vse v oblasti imeti, liberalstvo zatira svobodo versko in učilno in vstanovlja posiljeno nejevero in posiljeno šolstvo ter špartansko guljavo ali „dresuro,“ kakor pravi „Genf. Korresp.“ Kakošen trinog je liberalizem, ki vso svobodo v sužnost deva, kaže nemško cesarstvo, v katerem so katoliški vradniki, ki živé po katoliško, skoraj neslišana prikazen. Pri volitvah ni trohe svobode, vlada ima svoje sužnje, ki jih zaganja k volitvenemu verču, ako nima še večine, da zatira razodevanje pravega ljudskega glasa. Asesorju g. Edelmanu pa je badenska vlada ustavila njegovo plačo, če tudi jo dobiva iz cerkvene kase, češ, da hoče ostati služabnik Cerkve in ne države. Toliko spoštuje novi liberalizem lastnino in osebno svobodo. Vradniški liberalizem ni nikjer bolj pomandral vstavnosti kakor na Badenskem. Nemške vradniške zbornice ne spoštujejo prava in nrave, keršanskih podlag in mej v postavodajstvu, podlaga njih postav je „sic volo, sic jubeo (to je moja volja in zapoved)“ vsemogočnega ministerstva.

Pravo je bramba slabim, in Cerkev uči dekalog (zapovedi Božje) mogočnega in bogatega in postave keršanske npravnosti, in ona spolnje ljubezen po svojih samostanih in neštevilnih družbah. Liberalizem pa zatira Cerkev, iše keršansko vero v sercih bogatih in ubogih zadušiti, pači pravico in npravnost (čednost), izprega strasti in pripravlja poti „internacionalu (rudečkarstvu). Rudečkarstvo počenjanje je nasledek tlačenja in zatiranja svete Cerkve in če se bodo delj časa Cerkvi pravice utergovale, veči moč bo rudečkarstvo dobivalo. Rudečkarstvo pa bode poslednjič naj bolj davilo tiste, kateri ga zdaj debelijo in pasejo s svojo vnmarnostjo do svoje lastne vere, do sv. Cerkve in njenih pravic, pa s tim, da še celo podpirajo sovražnike sv. Cerkve, brezbožne časnike, zopercerkveno postavodajavstvo in sploh tako počenjanje, ki je sovražno Cerkvi, veri in papežu.

Le čudno je, da mnogi ne spoznajo nevarnosti! Kjer koli bi se imele pripoznati in priterditi pravice raznim narodom, pravice Cerkvi, kjer koli bi se imelo k moči pomagati kaki katoliški državi: precej začne pri vsih prostozidarjih in pri njih hlapcih plat zvoná biti. Kakošen hrup zdaj ženejo, ko si Hohenvartovo ministerstvo prizadeva dognati spravo med narodi, s čimur bi se tudi Avstrija vterdila! Vidimo pa tudi, kako so s Hohenvartom vsi katoličani in vsi prijatli pravice, Beusta pa gladijo vsi nasprotniki in sovražniki (zavedni ali nezavedni) Cerkve in Avstrije.

Odkar je sv. Oče z dopušenjem evropejskih vlád jetnik v Vatikanu, je zmiraj huje in bo zmiraj huje, dokler se ta v nebo vpijoča krivica ne popravi. Lažiliberizem in prostozidarstvo sta Evropo premenila v razbojniško jamo, narodovsko pravo je pretreseno, glavne podslombe človeškega občinstva spodmajane, vera, oblast,

svoboda se enako napadajo. Velike ribe jedo male — močnejši države hočejo pogoltniti šibkeje, vsem pa grozé rudečkarji.

Keršansko-katoliški narodi se morajo oserčiti, povsod le pravico terditi, za vero in pravico delati in se poganjati, zraven pa moliti in k Vsegamogočnemu klicati, da bi še milostno roko stegnil nad viharno morje in valovom utihniti zapovedal. In ker so pregrehe zadolžile mnogotere zla in nesreče, zato je pred vsem treba popoljšanja in pokore.

Katoliško gibanje na Italijanskem je čedalje večji in močnejši; 22. t. m. je prišlo v Bolonjo pred milostno podobo Marije Device, od sv. evang. Luka, štirideset tisuč romarjev iz daljnih duhovnij v procesiji na božjo pot, da bi sprosili mir sveti katoliški Cerкви. — Tudi katoliške družbe se vedno bolj širijo po Laškem, to pa zoper brezbožnost in toliko družih nevarnih in zapeljivih družb, ki uboge delavce tirajo v večno in časno nesrečo. Pri delavski družbi v Torinu (l'Unione di Torino) se zavežejo udje: 1. Ne kupovati in ne brati slabih bukev in časnikov; 2. poklekovati pred sv. Rešnjim Telesom, kadar grejo n. pr. bolnika obhajat itd.; 3. ob nedeljah in praznikih ne delati; 4. zderžati sebe in svoje od tovaršij, društev in glediš, v kterih se žali čednost, vera, papež ali cerkveni služabniki; 5. tergovci, gospodarji skerbé, da imajo dobre in keršanske delavce itd.

Po vsem Laškem je mertvija človeštva od l. 1860 vsako leto večji in raste tako, da je groza. To pričajo zapisniki 4 zdravniških shodov l. 1862 v Milanu, 1863 v Neapelnu, 1866 v Florenciji, 1868 v Benedkah in letos v Rimu. V Rimu jih je zdaj ob času shoda v enem tednu umerlo 145, 70 moških in 75 ženskih. In vidili bode te naslednji teden! kliče „Unità.“ — Kje je to mogoče pri tolikem številu zdravnikov v Rimu? Ali ni ta mertvija kakor neka osoljenka previdnosti Božje do zbranih zdravnikov, po večini sovražnikov sv. Očeta rekoč: Pokážite, koliko premorete brez Mene, ki v napisih svoje zbornice razodevate zabavljanje čez Mojega namestnika!..

Po shodu zdravnikov se napoveduje v Rimu shod delavcev, in za tim shod masonskih (mavtarskih) družb. Lepa reč pa je, da nihče noče kake dvorane za nje dati. — 17. t. m. so bili „italianissimi“ razsvetlili kolosej kjer so njih očetje nekda oči pasli, ko so rimski imperatorji dajali kristjane divjim zverim tergati. Sedaj pa jih tergajo laški liberaluhi sami s kanonami, svinčenkami, s peresom, z jezikom ter bogokletjem, katero se je razlegalo tudi po koloseju. Naj manj osem desetih je bilo ne-Rimljanov.

Hanoveranska kraljica je že nekaj časa v Rimu in ima menda namen v katoliško Cerkev prestopiti.

Iz Ljubljane. Na mesto g. Šolarja pride v Ljubljano iz Reke gosp. prof. M. Žakelj, in v Novomesto iz Varaždina g. prof. S. Žepič, g. A. Meingast pa od ondot v Celovec na gimnazijo.

Zastran sprave s Čehi ta trenutek vse pričakuje, kakošen odgovor bo cesar dal Čehom na njih adresu. Bog obrni na dobro; posebne prostosti nikjer ni dosti upati, dokler je Rim v sužnosti.

Iz Bovškega. *) — Nedeljo posvečevanja vsih cerkva so nam v Soči na Bovškem postavili v. č. o. Evstahij iz Kostanjevice nove štacijone, ktere je sloviti kranjski slikar Tavčar iz Idrije prav okusno naslikal. Kdor koli med nami duhovnimi brati, vnet za lepoto

hiše Gospodove, si je za okinčanje njemu izročene cerkve kaj novega omislil, gotove dobro vé, koliko truda, koliko prošenj stane, da se potrebni stroški zmagajo. Toliko večji zasluga in čast toraj za gosp. duhovnega pastirja in druge dobrotnike. Pač marsiktera keršanska duša se pri križevem potu spominja vsih, kteri so s svojo radodarnostjo k tej lepi in tolikanj dobri napravi pripomogli. Od vsih strani je bilo v dan slovesnosti ljudstvo v Sočo privrelo, ker pri nas je redko tako opravilo in kdor je po potu v Sočo korakal, je vidil, s kako radostjo Sočani iz svojih revnih bajtic izmed skalovja proti hiši Gospodovi hitijo. Okoli 10 med pokanjem možnarjev in slovesnim zvonjenjem 14 čverstih mladenčev nese v lepem redu štacijone iz duhovne hiše v cerkev in za njimi gredó vis. č. oče Evstahij, druga duhovšina in verno ljudstvo ter se je godilo blagoslovljevanje in Božja služba po navadni šegi. Pred. gosp. oče Evstahij so prav krepko in jasno razlagali v pridigi odpustke, ktere zadobimo pri molitvi križevega pota, in kako se more vsaki vdeležiti tih odpustkov.

Serčna hvala prečast. o. Evstahiju za dobroto, ki so jo storili ta dan, pa tudi Soškemu županu za lepi red, za ktereja je skerbel pri veliki množici. Vi pa verli Sočani, premišlujte radi in pogostoma Kristusovo terpljenje, molite za svojega gorečega dušnega pastirja, in gotovo bode te tudi skusili, kako resnične so besede v. č. očeta Evstahija, da nikoli morebiti niste nobenega solda tako dobro obrnili, kakor kar ste za napravo tabel Kristusovega terpljenja podarili.

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofiji. Prestavljeni so naslednji č. gospodje: Mart. Končnik, kaplan iz Planine v Cerknico; Jan. Tavčar, sem. duh., v Planino; Leop. Gorenc, od Šent-Lorenca v Slavino; Mih. Barbo, novoposv., v Šent-Lorenc; Mat. Lavrič, sem. duh., v Žužemberk; Avg. Jesih, novop., v Šent-Vid pri Vipavi. Č. g. Daniel Terček, duh. nemškega reda in fajm. v Podzemelju, je prestavljen v mesto Metliko in na njegovo mesto v Podzemelj č. g. Fr. Dovgan, fajm. s Černomelja. — Umerl je g. Fr. Pustaverh, lok. na Selih, 22. okt. (R. I. P.); lokalija je razpisana 25. oktobra.

V goriški nadškofiji. V. č. g. Ant. Grusovič je postal vikarij stolne cerkve v Gorici. Vikarji so postali č. gg.: Stefan Mozetič v Štjaku; Anton Lukežič v Gabriji pri Merni; Frančišk Delkin v Plavih (novo ustanovljeni vikariji). Duhovni pomočniki so postavljeni č. gg.: Jan. Stres v Mernem; Jan. Lukežič v Komnu; Jož. Tonšič v Komnu; Angelj Contazzo na Piacuti v Gorici; in č. gg. novomašniki: Blaž Gerča v Rifenbergu; Alojzij Carli v Šent Križu; Fr. Vidic v Kanalu.

V terzaški škofiji. Prestavljen: Č. g. Fr. Franzia iz Mil (Muggia) v Kopar (Capodistria) za duh. pom. in korvikarja; postavljen: Č. g. Dominik Bullo, nov. posv., v Mile za duh. pom.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Iz Rakitne: poprej 1 gl. 30 kr. st. den. v sr., zdaj 1 gl. 20 kr. — Dobra roka iz Znotranjskega po g. D. 1 gl.

Za afrik. misijon. Od sv. Katarine pri Topolu po č. g. J. K. 3 gl. Iz Kolovrata 2 gl. 40 kr.

*) V zadregi zelo obkrajšano.